הורות תחילה

מגפת הקורונה הביאה לעלייה משמעותית במספר הבקשות לגירושים ולצידה עלייה ניכרת בקרב הפונים להורות משותפת. ניסוח חזון הורי מפורט, חלוקה בנטל ובחירה מושכלת הן רק חלק מהמעלות

חגית גינזבורג | **איור: נועה גילהר**

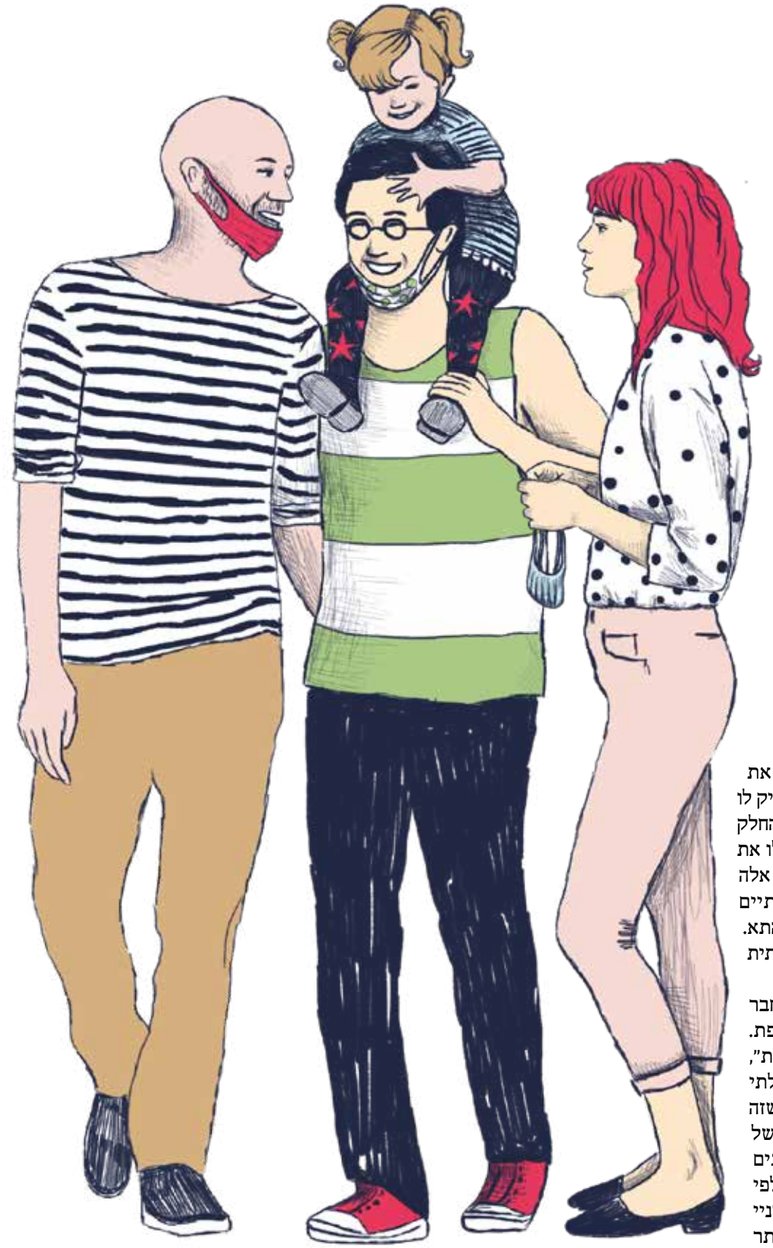

הסגר שהוטל על האנושות במרץ האחרון תפס את נמרוד (השם המלא שמור במערכת), עורך דין מתל אביב, לא מוכן. בימים כתיקונם היה עובד מסביב לשעון, בשש וחצי בבוקר יצא לעבודה וחזר הביתה רק בתשע בערב. העובדה שבגיל 42 הוא עדיין רווק לא הטרידה אותו במיוחד. "...ואז מצאתי את עצמי בבית, בלי עבודה, בלי אפשרות להיפגש עם חברים או לבקר את המשפחה והתחלתי להתעמת עם הרבה שדים שהדחקתי במשך שנים", הוא מספר. "הזוגיות האחרונה שלי הייתה לפני חמש שנים ומאז, חוץ מכמה דייטים פה ושם, הייתי מרוכז בעבודה. מדי פעם עברה המחשבה שבא לי להיות אבא, אבל זה לא הדאיג אותי יותר מדי. ופתאום זה כל מה שיכולתי לחשוב עליו - כמה מהר החיים חולפים וכמה לא מתחשק לי להיות אבא רק בגיל 50, אם בכלל".

הבדידות הייתה למחלה של המאה ה־20 עוד לפני הקורונה, טוענת ענת וקסמן, פסיכולוגית קלינית בכירה, מומחית לטיפול פרטני ומשפחתי. "יש משהו שצומח מתוך ההבנה שאולי לא התאהבתי, אולי לא התאהבו בי, אבל אני יכול לעשות משהו אקטיבי לשנות את המצב. אני יכול לממש את זכותי להורות, לאהוב ילד, להעניק לו ולחיי משמעות ולא לוותר על החלק הזה בחיים". ימי הסגר לא הקלו את הבדידות על הרווקים, "ימים אלה העצימו את התאים המשפחתיים וחידדו את קווי המתאר של התא. יכולנו להיות בקפסולה המשפחתית הגרעינית או להיות לבד".

בשיחת זום אקראית, הציע חבר לנמרוד לשקול הורות משותפת. "חשבתי שזה רק לגייז ולרווקות", הוא מודה במבוכה. "ואז התחלתי לקרוא על זה קצת והבנתי שזה גאוני - לבחור את האימא של הילד שלי, לא לפי קריטריונים שאני מחפש בבת זוג, אלא לפי קריטריונים שיהפכו אותה בעיניי לאימא טובה. ככל שקראתי יותר על התהליך ודיברתי עם אנשים שעברו אותו, הבנתי שזה מבריק ואפילו עדיף על הורות קונבנציונאלית במסגרת זוגית. כל חברי הנשואים כמעט התגרשו בתקופת הסגר, ואלו שנמצאים בהורות משותפת היו מאושרים".

בחודשים שעברו מאז, הספיק נמרוד להיפגש עם ארבע מועמדות פוטנציאליות וכעת הוא בתהליך חתימת הסכם עם אחת מהן. "אם היינו נפגשים באפליקציית היכרויות כנראה שלא היה קורה בינינו כלום, אבל כשאתה מגיע למפגש למטרת הורות משותפת אתה מסתכל על מי שיושבת מולך בעין אחרת לגמרי, כי מראה ומשיכה הם לא פקטור בסיפור הזה. שנינו מיד התחברנו ואין לי ספק שתהיה בינינו חברות מדהימה והורות משותפת מנצחת".

מתכונת ההורות המשותפת אינה חדשה בישראל, אך עדיין מדובר בתסדיר משתנה ומתפתח שאינו מוכר כפונקציה של משפחה אלטרנטיבית. הורות משותפת עשויה להיות פתרון יצירתי ויעיל עבור אנשים המעוניינים להפוך להורים שלא במסגרת זוגית, במקרים רבים מדובר באישה בשנות ה־30 המאוחרות לחייה או תחילת ה־40 שאינה מעוניינת להפוך לאם יחידנית. היא חוברת לגבר מהקהילה או לזוג גברים שלעיתים אין להם את האמצעים להביא ילד בפונדקאית או שהם מעוניינים בדמות אם שתהיה מעורבת בחיי הילד. בשנים האחרונות גם גברים סטרייטים הביעו התעניינות בהורות משותפת. התהליך כולל לרוב גישור, ניסוח הסכם משפטי וחלוקה למשמורת, כל זאת מתוך קבלת האחריות של שני הצדדים באופן ברור וללא המטען הרגשי שמתלווה לסיטואציה כשמדובר למשל בזוג הורים גרושים. ההורות המשותפת כוללת נשיאה שווה בנטל הכלכלי, הטכני והרגשי הקשור בילד, בשותפות מלאה אך גם בגבולות ברורים.

וכך, לצד העלייה במספר הבקשות לגירושים בתקופת ההסגר ולאחריה, חלה נסיקה במספר האנשים שרוצים להפוך להורים במסגרת הורות משותפת. מאות משתמשים חדשים הצטרפו לאתרי היכרויות ייעודים לדבר והיו גם מי שהסכימו לשלם סכום כסף נכבד לעסק שמטרתו לשדך אותם לפרטנרים פוטנציאליים.

"המודל הזה למעשה כבר קיים, הרעיון לא מהפכני" טוענת וקסמן, "הדבר דומה למשל לשידוכים בחברה הדתית. רומנטיקה והגשמה עצמית הם מושגים מודרניים לגמרי, סטטיסטית רומנטיקה או 'שידוך' אינם מנבאים הצלחה או כישלון. אני נגד חלוקת ציונים. התופעה קיימת וטוב שכך, שכן היא מאפשרת לאנשים שלא הצליחו לממש זוגיות לממש הורות".

ומה באמת עם הרומנטיקה? יש מי שיחשוב שהורות משותפת היא סוג של פשרה, וקסמן לא רואה זאת כך "היום מדברים על זוגיות טובה דיה. (כפרפרזה ל'אם טובה דיה' של הפסיכואנליטיקאי ורופא הילדים דונלד ויניקוט). בזוגיות טובה דיה, בין שחיים ביחד או רק למטרות הורות משותפת, יש בבסיס התפיסה הערכה הדדית, שניים הרואים עצמם שותפים לדיאלוג משמעותי על עצמם ועל החיים. זאת אינה זוגיות של פשרה, היא מאופיינת במשאב הנחוץ ביותר לקשר טוב: היכולת להתפתח. אני רואה בזה הישג גדול". כדי שהיא תצליח, וקסמן ממליצה לתמוך בה באמצעות חוזים משפטיים "ולא לוותר על פסיכולוג שילווה את ההליך המשפחתי על פני תקופות הגידול כדי לצלוח ברגישות מצבי קונפליקט ומהמורות בדרך".

לא רק לגייז

אוהד איתן נורי, מעצב שמלות כלה, ורועי אמויאל, מעצב פנים, הם זוג נשוי שהביאו לעולם שני ילדים עם שותפתם גל והחליטו להפיץ את הבשורה. ב־2018 הקימו את מרכז 'אורו - הורות משותפת', המסייע למעוניינים בתהליך לבחור את המועמדים המתאימים להם. הם עושים זאת בליווי פסיכולוגית תעסוקתית ויועצת זוגית לאחר סדרת אבחונים ומפגשים וסדנת הסכמות לניסוח חוזה וליווי משפטי. "ההארה להקים את 'אורו' הגיעה כשישבנו בים עם חברים סטרייטים. הם ראו כמה טוב זה עובד בשבילנו ואמרו שאנחנו חייבים להעביר את הבשורה. הבנתי באותו הרגע שהורות משותפת לא מיועדת רק לגייז ושהיא הרבה

ענת וקסמן, פסיכולוגית: "בזוגיות טובה דיה, בין אם חיים ביחד או רק למטרות הורות משותפת, יש בבסיס התפיסה הערכה הדדית, שניים הרואים עצמם שותפים לדיאלוג משמעותי על עצמם ועל החיים. זאת אינה זוגיות של פשרה, היא מאופיינת לתפיסתי במשאב הנחוץ ביותר לקשר טוב: היכולת להתפתח"

פותחים שנה

מעבר לפתרון נוח או אמצעי לאנשים שלא רוצים להיות הורים 24/7. הורות משותפת זו איכות חיים וסגנון חיים".

השניים מאמינים כי הקורונה הביאה לשינוי חד בתפיסת ההורות המשותפת כשכעת יותר אנשים מבינים שהורות משותפת היא אלטרנטיבה שעדיפה אפילו על הורות במסגרת זוגיות. "השינוי העיקרי הוא שמגיעים המון אנשים צעירים - נשים בנות 35 בממוצע וגברים בני 25-34. הגברים הסטרייטים הם בני 38-39 בממוצע או מעל 40. קהל איכותי שמגיע מתוך ההבנה שזה מה שהכי מתאים להם, ללא קשר לחיפוש זוגיות. אני מרגיש שהמרכז שלנו הנגיש את ההורות המשותפת לאנשים. אנשים שבכלל לא חשבו על הקונספט ופתאום אומרים לעצמם: 'כן, ככה אני רוצה לעשות ילדים'".

לטענת אמויאל יותר נשים בתחילת שנות ה־30 מבינות שהורות משותפת יכולה להתאים להן יותר: "הן מגיעות לשלב שבו הקריירה שלהן בנסיקה ועדיין הן רוצות להיות אימהות צעירות ולאו דווקא במסגרת זוגית. הן מבינות שבחירת בן זוג לא בהכרח נעשית משיקול של 'איזה מן אבא הוא יהיה?' וגם שהאפשרויות בשוק הרווקים והרווקות לא תמיד איכותיות. גם גייז צעירים שמגיעים אלינו הגיעו לאותה המסקנה - בעבר גייז היו מתחילים לחשוב על הורות רק אחרי גיל 40, אין ספק שהקורונה שינתה את זה".

"אני חושב שהקורונה האיצה תהליכים", מוסיף נורי. "היא גרמה לאנשים לרצות להגיע מהר יותר לחלום ההורות, ואנשים הבינו שההורות המשותפת היא דרך קלה הרבה יותר. גם הבידוד השפיע מאוד - אנשים ישבו לבד בבית, שמעו המון תלונות מהורים שחיים בזוג יחד עם הילדים והבינו שבהורות משותפת אתה מצליח לשמור על החיים שלך, על האני שלך. אני הורה וחולק בנטל האחריות ההורית, אבל ההורות היא לא הדבר היחיד שמגדיר אותי".

סלפי משפחתי. מימין: מצלם אוהד, רועי, רנה, ריי וגל

החזון ההורי

מלבד חלוקת הנטל, מתכונת ההורות המשותפת מתייחסת להורות כחלק נפרד מהזוגיות ומאפשרת בחירת שותף מושכלת לגידול הילדים. מעטים הזוגות שערב נישואיהם פורסים זה בפני זה את החזון ההורי המפורט, הכולל קבלת החלטות משותפות בתקופות של מחלוקות ומשברים. "בהורות משותפת יש חזון הורי שממנו מתחילים. מקבלים מראש את כל ההחלטות המשמעותיות בנושאי חינוך, דת, כלכלה והסדרי ראייה" מסביר נורי, "יש לנו חוזים המגינים על הילדים שלנו, וככה שום דבר ממה שעובר על ההורים במהלך השנים לא ישפיע על הילדים. ההגנה על הילדים היא במרכז ושום דבר לא יכול לשנות את זה". בימים אלה נפתחה מחלקה חדשה באורו המיועדת להורים גרושים שבמהלך הקורונה הגיעו למסקנה שהם רוצים ילד נוסף, זה עם זו, אפילו שהנישואים כבר הסתיימו. "לרוב הזוגות הגרושים עוברים הליך גישור, יש כאלה שעושים את זה בצורה נעימה ויש כאלה פחות, אבל הם מעוניינים להביא ילד נוסף בהורות משותפת בצורה נכונה" מספר נורי.

היערכות היא מילת המפתח, וכשהיא לא נעשית כראוי - עלול להיות לכך מחיר. "בגיל 40 רציתי להפוך לאימא, חיפשתי פרטנרים ולא התעכבתי על הפרטים הקטנים", מספרת מיכל (שם בדוי), תסריטאית בת 45 מהמרכז. "פגשתי זוג גייז, היה בינינו חיבור טוב ולא השקענו המון מחשבה בבניית החוזה. מצאנו משהו סטנדרטי שהיה מבוסס על הסכם משמורת של הורים גרושים, לא דיברנו על שיטות חינוך, על מה קורה למשל אם אחד ההורים מחליט פתאום לחזור בתשובה. היום אני מצטערת על זה".

מיכל, אם לבת ארבע, מוצאת את עצמה לא פעם במאבקים מול הזוג שאיתו הביאה את הילדה לעולם. "הם שניים ואני אחת, ויש לנו תפיסות עולם שונות בהרבה דברים. הם למשל רוצים שהילדה תהיה טבעונית ואני לא מוכנה לזה. יש לנו לא מעט מריבות על המון דברים קטנים - אני חושבת שבהורות המשותפת של היום יש יותר מודעות לנושא הזה ולחשיבות של הירידה לפרטים הכי דקדקניים".

"כל העולם מצא לנכון בתקופה הזאת לשתף פעולה, לא רק במרוץ למציאת חיסון למגיפה. שיתופי פעולה, הם הדרך האנושית היעילה לצלוח משבר" מסכמת וקסמן, "הרצון בהורות משותפת בימים אלה, הוא חלק מהמארג החברתי הגדול יותר: לשתף פעולה ביחד לפעול למען מטרות וערכים משותפים, לנהוג האחד בשני מתוך מחויבות הדדית". ●

אוהד איתן נורי: "אני חושב שהקורונה האיצה תהליכים וגרמה לאנשים לרצות להגיע מהר יותר לחלום ההורות. אנשים הבינו שבהורות משותפת אתה מצליח לשמור על החיים שלך, על האני שלך. אני הורה וחולק בנטל האחריות ההורית, אבל היא אינה הדבר היחיד שמגדיר אותי"